7/3765

T. C.
ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI
Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı
Koordinasyon ve Mevzuat Dairesi Başkanlığı

İVEDİ

SAYI : B.18.0.APK.0.03-02/090.01- 1483-4504 12/11/2004

KONU : Sayın Erdal KARADEMİR'in
Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İLGİ : TBMM'nin 18/10/2004 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7492 sayılı yazısı.

İlgi yazı ekinde alınan İzmir Milletvekili Sayın Erdal KARADEMİR'in "TCK'nın çevre ile ilgili düzenlemelerine ve bazı iddialara ilişkin" 7/ 3765 esas sayılı yazılı soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiş olup, cevabi yazımız ilişikte gönderilmektedir.

Arz ederim.

Osman PEPE
Bakan

EKLER
EK-1: Cevabı yazı (3 sayfa)

DAĞITIM
Gereği:
Türkiye Büyük Millet Meclisi Bşk.
(Kan. ve Kar. Dairesi Başkanlığı)

Bilgi:
Başbakanlık

T. C. Çevre ve Orman Bakanlığı APK Kurulu Başkanlığı Atatürk Bulvarı No: 153 Bakanlıklar/ANKARA
Tel: 417 77 22 Fax: 417 91 60 e-mail: apkkb-idsb@cevreorman.gov.tr

7/3765

İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN ERDAL KARADEMİR'İN "TCK'NIN ÇEVRE İLE İLGİLİ DÜZENLEMELERİNE VE BAZI İDDİALARA İLİŞKİN" 7/3765 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİ HAKKINDA ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞININ CEVABI

1,2- Bilindiği üzere 1982 Anayasasının 56 ncı maddesinde " Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir.

Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir. "

hükümleri yer almaktadır."

Söz konusu hükümlerin uygulanmasını sağlamak üzere diğer bazı düzenlemelerle birlikte 9 Ağustos 1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanunu yürürlüğe girmiştir.

Çevre Kanunu, çevrenin korunmasına ve çevre kirliliğinin önlenmesine ilişkin temel hükümleri içermekte olup, yasa ile konulan yasaklara uymayan ve yükümlülüklerini yerine getirmeyenlere idari para cezası ve faaliyeti durdurma cezası uygulanmasını öngörmektedir.

12 Ekim 2004 tarihli ve 25611 sayılı resmi Gazetede yayımlanan 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 344 üncü maddesi ile, 181 ve 182 nci maddesinin birinci fıkralarının yürürlüğü iki yıl ertelenmiş ise de, bu süre içerisinde çevrenin kirletilmesi durumunda 2872 sayılı Çevre Kanununun öngördüğü yaptırımların uygulanmasına devam edilecektir. Dolayısıyla Türk Ceza Kanununun 181 ve 182 nci maddelerin yürürlüğünün ertelenmesi ile uygulamada herhangi bir boşluğa neden olunmamıştır.

Çevre konusunda taraf olduğumuz uluslararası sözleşmeler ve AB düzenlemeleri de, çevre kirliliğine neden olanlara uygulanacak yaptırımın türü konusunda zorlayıcı bir hüküm içermemektedir.

3- Atıksu altyapı tesisleri yönetimleri, Çevre Kanunun 11 inci maddesi uyarınca, sorumluluk bölgelerinde oluşan atık suların toplanması, iletilmesi ve bertaraf edilmesi işlemlerini yerine getirirler. Bu yönetimler toplanan atıksuların Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliğinde belirlenen esaslar çerçevesinde bertaraf etmekle yükümlüdürler.

Bakanlığımız kirliliğin oluşmaması ve oluşan kirliliklerin önlenmesi için mevcut Çevre Kanunu ve bu Kanuna istinaden yayımlanan yönetmelikler çerçevesinde düzenli olarak denetim ve izlenimleri gerçekleştirmekte, projeler yürütülmekte ve projeler çerçevesinde çevre duyarlılığının geliştirilmesi için eğitim çalışmaları yapılmaktadır. Bu çerçevede atık su arıtma tesisleri de dahil son on beş yılda çevre sorunlarının çözülmesinde büyük ilerlemeler kaydedilmiştir.

4- 2872 sayılı Çevre Kanununun 8 nci maddesinde; "Her türlü atık ve artığı, çevreye zarar verecek şekilde, ilgili yönetmeliklerde belirlenen standartlara ve yöntemlere aykırı olarak doğrudan ve dolaylı biçimde alıcı ortama vermek, depolamak, taşımak, uzaklaştırmak ve benzeri faaliyetlerde bulunmak yasaktır." hükmü yer almaktadır."

Görüldüğü üzere, söz konusu düzenleme ile "suç" açık bir şekilde tanımlanmıştır. Ancak yasama organı, yürütme organını, "standartların ve yöntemlerin" idari tasarrufla (yönetmeliklerle) belirlenmesi bakımından yetkilendirmiştir. Hukuk Sistemimize göre de oldukça ayrıntılı ve teknik olan bu hususların yasa ile düzenlemesi olanağının bulunmadığı açıktır. Dolayısıyla Kanunun verdiği yetkiye dayalı olarak kirlilikle ilgili teknik

hususların yönetmelikle belirlenmesinde, Anayasanın 38 inci maddesinde yer alan "cezaların kanuniliği" ilkesine ve Anayasanın 7 inci maddesinde yer alan yasama yetkisinin TBMM tarafından kullanılacağına ilişkin düzenlemeye aykırılık bulunmamaktadır.

Türk Ceza Kanununda da çevrenin kirletilmesi ile ilgili suçlar bakımından, ilgili kanunlara atıfta bulunulmak suretiyle ihlal sayılan fiillerin, yürürlükte bulunan hükümler çerçevesinde belirleneceği hükme bağlanmıştır.

Bu bakımdan, Türk Ceza Kanununun 181 inci maddesinin, Anayasanın 7 ve 38 inci maddelerine uygun olduğu düşünülmektedir.

5- Çevre Kanunu ve bu Kanuna istinaden yayımlanan yönetmelikler çerçevesinde Bakanlığımız düzenli olarak çevreye yönelik denetim ve izlenimlerini sürdürmektedir.

Çevrenin kirletilmesi durumunda 2872 sayılı Çevre Kanununun öngördüğü yaptırımların uygulanmasına devam edilmektedir. Dolayısı ile Türk Ceza Kanunun 181 ve 182 nci maddelerinin yürürlüğünün ertelenmesi ile uygulamada her hangi bir boşluğa neden olunması sözkonusu değildir.

Bu konuda AB mevzuatları; AB üyesi olmayan ülkelere zorlayıcı bir hüküm içermemekte, üye olan ülkeler için ise belirli geçiş süreleri öngörmektedir.

6- Bakanlığımız teknik elemanlarınca 12/05/2004 tarihinde A-B Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.de yapılan denetimde, proseste üretim esnasında su kullanımı olmadığı tespit edilmiştir. Ancak, Balıkesir İl Çevre ve Orman Müdürlüğümüz elemanlarınca 24/09/2004 tarihinde aynı tesiste yapılan denetimde; işletmenin açık ve faaliyette olduğu işletmeden kaynaklanan atık suların plastik boru ile Manyas Gölünü besleyen dere koluna verildiği tespit edilmiş olup, söz konusu tesisin alıcı ortama deşarj edilen atık suyundan numune alınarak Balıkesir Üniversitesi Çevre Sorunları Araştırma Merkezi Laboratuarına teslim edilmiş, alınan numunelerinin analiz sonuçlarının yüksek çıkması üzerine 01/11/2004 tarihli yazıyla söz konusu işletmeye uyarı yapılarak 5 gün süre verilmiştir.

Söz konusu şirket 05/11/20004 tarihinde Pastörize yumurta üretimi konusunda örnek teşkil edecek herhangi bir arıtma tesisi bulunmadığını belirtmekle birlikte Ar-Ge çalışmaları sonucunda arıtma tesisi yapımı için imalatçı firma ile anlaşma imzaladığı ve çalışmalara başlandığı bildirilmiştir. Bunun üzerine ilgili İl Müdürlüğümüzce Firmaya 08/11/2004 tarihli yazıyla Firmaya projeyi hazırlatarak Bakanlığımıza sunulması istenmiştir.

7- 2872 sayılı Çevre Kanununun 1 nci maddesinde, "Bu Kanunun amacı, bütün vatandaşların ortak varlığı olan çevrenin korunması, iyileştirilmesi; ..... için yapılacak düzenlemeleri ve alınacak önlemleri, ekonomik ve sosyal kalkınma hedefleriyle uyumlu olarak belirli hukuki ve teknik esaslara göre düzenlemektir." hükmü yer almaktadır.

Ayrıca, bilimsel olarak da, çevre yönetim sisteminin güçlendirilmesi; yürürlükteki mevzuatın ekonomik kalkınma ile çevre koruma arasında örtüşme sağlayacak biçimde uyumlu bir içeriğe kavuşturulmasına, çevre duyarlılığının oluşturulmasına ve iyi bir şekilde zamanlamasına bağlıdır.

8- Bazı iş adamlarının TBMM'ye gelerek söz konusu düzenlemenin bugünkü gibi çıkması yönünde telkinde bulunduklarına dair Basınımızda çıkan iddialar doğru değildir.

12 Ekim 2004 tarihli ve 25611 sayılı resmi Gazetede yayımlanan 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 344 üncü maddesi ile, 181 ve 182 nci maddelerinin birinci fıkralarının

yürürlüğü iki yıl ertelenmiş ise de, bu sürede halen yürürlükte bulunan 2872 sayılı Çevre Kanununun öngördüğü yaptırımların uygulanmasına devam edilecektir. Dolayısıyla Türk Ceza Kanununun 181 ve 182 nci maddelerin yürürlüğünün ertelenmesi ile uygulamada herhangi bir boşluğa neden olunmamıştır.

9- 2872 sayılı Çevre Kanununun "Kirletenin sorumluluğu" başlıklı 28 inci maddesinde, çevreyi kirletenler ve çevreye zarar verenlerin sebep oldukları kirlenme ve bozulmadan dolayı kusur şartı aranmaksızın sorumlu oldukları hükme bağlanmıştır.

Bu hüküm doğrultusunda, kirlilikten zarar görenler, kirletenler aleyhine dava açarak zararlarının tazmin edilmesini sağlayabilmektedir.

Ayrıca, açılan tam yargı davası sonucunda, yargı organınca kirliliğin idarenin eylem ve işlemleri sonucunda oluştuğu kanaatine varılması veya kirlenmenin önlenmesi konusunda hizmet kusuru işlediğinin belirlenmesi durumunda, idarenin de tazminat sorumluluğu doğabilmektedir.